

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

5. märts 2024*

Apellatsioonkaebus – Õigus tutvuda Euroopa Liidu institutsioonide dokumentidega – Määrus (EÜ) nr 1049/2001 – Artikli 4 lõige 2 – Erandid – Keeldumine võimaldamast tutvuda dokumentidega, mille avalikustamine kahjustaks füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit – Avalikustamist õigustav ülekaalukas üldine huvi – Harmoniseeritud standard, mille on vastu võtnud Euroopa Standardikomitee (CEN) – Autoriõigusest tulenev kaitse – Õigusriigi põhimõte – Läbipaistvuse põhimõte – Avatuse põhimõte – Hea valitsemistava põhimõte

Kohtuasjas C-588/21 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 23. septembril 2021 esitatud apellatsioonkaebus,

Public.Resource.Org Inc., asukoht Sebastopol, California (Ameerika Ühendriigid),

Right to Know CLG, asukoht Dublin (Iirimaa),

esindajad: *Rechtsanwälte* J. Hackl ja C. Nüßing ning *solicitor* F. Logue,

apellandid,

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: S. Delaude, G. Gattinara ja F. Thiran,

kostja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Standardikomitee (CEN), asukoht Brüssel (Belgia),

Asociación Española de Normalización (UNE), asukoht Madrid (Hispaania),

Asociația de Standardizare din România (ASRO), asukoht Bukarest (Rumeenia),

Association française de normalisation (AFNOR), asukoht La Plaine Saint-Denis (Prantsusmaa),

Austrian Standards International (ASI), asukoht Viin (Austria),

* Kohtumenetluse keel: inglise.

British Standards Institution (BSI), asukoht London (Ühendkuningriik),
Bureau de normalisation/Bureau voor Normalisatie (NBN), asukoht Brüssel,
Dansk Standard (DS), asukoht Kopenhaagen (Taani),
Deutsches Institut für Normung eV (DIN), asukoht Berliin (Saksamaa),
Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN), asukoht Delft (Madalmaad),
Schweizerische Normen-Vereinigung (SNV), asukoht Winterthur (Šveits),
Standard Norge (SN), asukoht Oslo (Norra),
Suomen Standardisoimisliitto ry (SFS), asukoht Helsingi (Soome),
Svenska institutet för standarder (SIS), asukoht Stockholm (Rootsi),
Institut za standardizaciju Srbije (ISS), asukoht Belgrad (Serbia),
esindajad: *Rechtsanwälte* K. Dingemann, M. Kottmann ja K. Reiter,

menetluse astujad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan ja N. Piçarra, kohtunikud M. Ilesič (ettekandja), P. G. Xuereb, L. S. Rossi, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele ja J. Passer,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: ametnik M. Siekierzyńska,

arvestades kirjalikku menetlust ja 15. märtsi 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 22. juuni 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Public.Resource.Org Inc. ja Right to Know CLG paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 14. juuli 2021. aasta otsus Public.Resource.Org ja Right to Know vs. komisjon (T-185/19, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2021:445), millega jäeti rahuldamata nende hagi tühistada komisjoni 22. jaanuari 2019. aasta otsus C(2019) 639 (final) (edaspidi „vaidlusalune otsus“), millega Euroopa Komisjon keeldus rahuldamast nende taotlust tutvuda nelja harmoniseeritud standardiga, mille on vastu võtnud Euroopa Standardikomitee (CEN).

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1049/2001

- 2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331) artikli 1 „Eesmärk“ punktid a ja b on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse eesmärk on:

a) määrata kindlaks põhimõtted, tingimused ning üldiste või erahuvidega põhjendatud piirangud, mis reguleerivad [ELTL artiklis 15] ettenähtud juurdepääsuõigust Euroopa Parlamendi, [Euroopa Liidu N]õukogu ja komisjoni (edaspidi „institutsioonid“) dokumentidele, nõnda et neile dokumentidele oleks tagatud võimalikult laiaulatuslik juurdepääs,

b) kehtestada eeskirjad, mis tagavad selle õiguse võimalikult hõlpsalt kasutamise [...]

[...]“.

- 3 Määruse artikli 2 „Juurdepääsuõigusega isikud ja reguleerimisala“ lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Kõigil [Euroopa L]iidu kodanikel ning kõigil füüsilistel ja juriidilistel isikutel, kelle elukoht või registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus tutvuda institutsioonide dokumentidega, arvestades käesolevas määruses sätestatud põhimõtteid, tingimusi ja piiranguid.

2. Institutsioonid võivad samu põhimõtteid, tingimusi ja piiranguid arvestades tagada juurdepääsu dokumentidele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle elukoht või registrijärgne asukoht ei ole mõnes liikmesriigis.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi institutsiooni käsutuses olevate dokumentide suhtes, see tähendab institutsiooni koostatud ja talle saadetud ning temal olemasolevate dokumentide suhtes kõikides Euroopa Liidu tegevusvaldkondades.“

- 4 Määruse artikli 4 „Erandid“ lõigetes 1, 2 ja 4 on sätestatud:

„1. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

a) avalikke huve seoses:

- avaliku julgeolekuga,
- kaitsepoliitiliste ja sõjaliste küsimustega,
- rahvusvaheliste suhetega,
- ühenduse või liikmesriigi finants-, raha- või majanduspoliitikaga;

b) eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, eelkõige kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate ühenduse õigusaktidega.

2. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

- füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit,
- kohtumenetlust ja õigusnõustamist,
- kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki,

välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

[...]

4. Kolmandate isikute dokumentide puhul konsulteerib institutsioon kolmanda isikuga, et hinnata, kas tuleks kohaldada lõike 1 või 2 erandit, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et dokument tuleb avaldada või et seda ei tohi avaldada.“

5 Määruse artikli 7 „Esialgsete taotluste lahendamine“ lõikes 2 on sätestatud:

„Osalise või täieliku keeldumise korral võib taotleja 15 tööpäeva jooksul institutsiooni vastuse saamisest arvates teha kordustaotluse, milles palub institutsioonil oma seisukoht läbi vaadata.“

6 Määruse nr 1049/2001 artikli 12 „Vahetu juurdepääs elektroonilises vormis või registri kaudu“ lõikes 2 on sätestatud:

„Eelkõige tuleks teha vahetult juurdepääsetavaks seadusandlikud dokumendid, see tähendab dokumendid, mis on koostatud või saadud liikmesriikides või liikmesriikide jaoks siduvate õigusaktide vastuvõtmismenetluse käigus, kui artiklitest 4 ja 9 ei tulene teisiti.“

Määrus (EÜ) nr 1367/2006

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Århusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes (ELT 2006, L 264, lk 13) artikli 2 „Mõisted“ lõike 1 punkti d alapunktis i on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

d) *keskkonnainfo* – kirjalikus, visuaalses, suulises, elektroonilises või muus materiaalses vormis olev teave, mis käsitleb:

- i) selliste keskkonnamelementide nagu õhu ja atmosfääri, vee, pinnase, maa, maastike ja looduslike alade (sealhulgas märgalad, ranna- ja merealad), bioloogilise mitmekesisuse ja selle komponentide (sealhulgas geneetiliselt muundatud organismide) seisundit ning nende vastastikust toimet“.

- 8 Kõnealuse määruse artikli 6 „Erandite kohaldamine keskkonnainfo kättesaadavuse taotlemisel“ lõike 1 esimeses lauses on sätestatud:

„Määruse [nr 1049/2001] artikli 4 lõike 2 esimese ja kolmanda taande puhul, välja arvatud uurimine ja eelkõige ühenduse õiguse võimalike rikkumiste uurimine, eeldatakse info avaldamiseks ülekaalukat üldsuse huvi, kui taotletud info on seotud heitmetega keskkonda.“

Määrus (EÜ) nr 1907/2006

- 9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT 2006, L 396, lk 1; parandus ELT 2007, L 136, lk 3), mida on muudetud komisjoni 22. juuni 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 552/2009 (edaspidi „määrus nr 1907/2006“), XVII lisas esitatud tabeli kandes 27 on nikli piirangute tingimustega seoses sätestatud:

„1. Ei tohi kasutada:

- a) kõikides augustatud kõrvadest ning muudest augustatud kehaosadest läbi pandavates ehteosades, välja arvatud juhul, kui nikli eraldumise määr nendest ehteosadest on väiksem kui $0,2 \mu\text{g}/\text{cm}^2$ nädalas (migratsiooni piirmäär);
- b) toodetes, mis on ette nähtud olema nahaga otseses ja pikaajalises kontaktis, näiteks:

- kõrvarõngastes,
- kaelakeedes, käevõrudes ja kettides, jalakettides, sõrmustes,
- käekellakorpus, kellarihmades ja nende pannaldes,
- neetnööpides, pannaldes, neetides, tõmblukkudes ja metallmärkides, kui neid kasutatakse rõivaesemetes,

kui nikli eraldumise määr nende toodete osadest, mis nahaga otseselt ja pikaajaliselt kokku puutuvad, on suurem kui $0,5 \mu\text{g}/\text{cm}^2$ nädalas;

- c) sellistes toodetes, mis on loetletud punkti 1 alapunktis b, kui nende kattekiht ei sisalda niklit, välja arvatud juhul, kui selline kattekiht on piisav tagamaks, et nikli eraldumise määr selliste toodete nendest osadest, mis nahaga otseselt ja pikaajaliselt kokku puutuvad, ei ületa toote ettenähtud kasutamisel vähemalt kahe aasta jooksul $0,5 \mu\text{g}/\text{cm}^2$ nädalas.

2. Tooteid, mille suhtes kohaldatakse punkti 1, ei tohi turule viia, kui need ei vasta nimetatud punktides sätestatud nõuetele.

3. Selle kindlaks määramisel, kas tooted vastavad punktide 1 ja 2 nõuetele, kasutatakse katsemeetoditena [CENi] vastu võetud standardeid.“

Määrus (EL) nr 1025/2012

- 10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määruse (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT 2012, L 316, lk 12), põhjenduses 5 on märgitud:

„Euroopa standardid mängivad siseturul väga olulist rolli, kuna näiteks eeldatakse, et tänu harmoneeritud standardite kasutamisele vastavad turustatavad tooted asjaomaste liidu ühtlustamise õigusaktidega nende suhtes kehtestatud olulistele nõuetele. Need nõuded peaksid olema täpselt sõnastatud, et vältida väärtõlgendamist Euroopa standardiorganisatsioonide poolt.“

- 11 Määruse artikli 2 „Mõisted“ punkti 1 alapunktis c on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „standard“ – tehniline spetsifikatsioon, mille tunnustatud standardiorganisatsioon on korduvaks või pidevaks kasutuseks vastu võtnud, mille järgimine ei ole kohustuslik ja mis on kas:

[...]

- c) „harmoneeritud standard“ – Euroopa standard, mis on vastu võetud komisjoni taotluse põhjal liidu ühtlustamise õigusaktide kohaldamiseks“.

- 12 Määruse artikli 10 „Euroopa standardiorganisatsioonidele esitatavad standardimistaotlused“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Aluslepingutes sätestatud pädevuse piires võib komisjon esitada ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse koostada määratud tähtaja jooksul Euroopa standard või Euroopa standardimisdokument. Euroopa standardid ja Euroopa standardimisdokumendid peavad lähtuma turust, arvestama üldsuse huvidega ja komisjoni taotluses selgelt esitatud poliitikaeesmärkidega ning toetuma konsensusele. Komisjon määrab kindlaks koostatava dokumendi sisule esitatavad nõuded ja dokumendi vastuvõtmise tähtpäeva.“

- 13 Määruse artikli 11 „Ametlikud vastuväited harmoneeritud standarditele“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kui liikmesriik või Euroopa Parlament leiab, et harmoneeritud standard ei vasta täielikult nõuetele, mida ta peab eesmärgi kohaselt täitma ja mis on esitatud asjaomastes liidu ühtlustamise õigusaktides, teatab ta sellest komisjonile ning pärast konsulteerimist asjakohase liidu ühtlustamise õigusaktiga loodud komiteega, kui selline komitee on loodud, või pärast valdkonna ekspertidega muul viisil konsulteerimist otsustab komisjon järgmist:

- a) avaldada viited asjaomasele harmoneeritud standardile *Euroopa Liidu Teatajas*, jätta need avaldamata või avaldada need seal piirangutega;
- b) säilitada *Euroopa Liidu Teatajas* viited asjaomasele harmoneeritud standardile, säilitada piirangutega viited või kõrvaldada need viited.“

- 14 Euroopa standardiorganisatsioonide standardimistoimingute võimalikku liidupoolset rahastamist reguleerib määruse nr 1025/2012 artikkel 15.

Direktiiv 2009/48/EÜ

- 15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiivi 2009/48/EÜ mänguasjade ohutuse kohta (ELT 2009, L 170, lk 1) artikkel 13 „Vastavuse eeldamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„Mänguasjad, mis on vastavuses harmoneeritud standardite või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, eeldatakse olevat vastavuses nõuetega, mida nimetatud standardid või nende osad käsitlevad ja mis on sätestatud artiklis 10 ja II lisas.“

Vaidluse taust

- 16 Vaidluse taust on kokku võetud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–4 alljärgnevalt.
- 17 Apellandid on mittetulundusühendused, kelle esmane missioon on muuta kehtiva õigusega vabalt tutvumine võimalikuks kõigi kodanike jaoks. Nad esitasid 25. septembril 2018 komisjoni siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEdede peadirektoraadile määruse nr 1049/2001 ning määruse nr 1367/2006 alusel taotluse tutvuda teatavate komisjoni valduses olevate dokumentidega (edaspidi „dokumentidega tutvumise taotlus“).
- 18 Dokumentidega tutvumise taotlus puudutas CENi poolt määruse nr 1025/2012 alusel vastuvõetud nelja harmoneeritud standardit, nimelt standardit EN 71-5:2015 „Mänguasjade ohutus – Osa 5: Keemilised mänguasjad (komplektid), välja arvatud katsekomplektid“, standardit EN 71-4:2013 „Mänguasjade ohutus – Osa 4: Katsekomplektid keemiakatseteks ja samalaadseks tegevuseks“, standardit EN 71-12:2013 „Mänguasjade ohutus – Osa 12: N-nitrosamiinid ja N-nitroositavad ained“ ning standardit EN 12472:2005 + A 1:2009 „Meetod kulumise ja korrosiooni simuleerimiseks nikli eraldumise avastamiseks pindkattega seadmetelt“ (edaspidi „taotletud harmoneeritud standardid“).
- 19 Komisjon keeldus 15. novembri 2018. aasta kirjas määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimese taande alusel dokumentidega tutvumise taotlust rahuldamast.
- 20 Apellandid esitasid 30. novembril 2018 määruse nr 1049/2001 artikli 7 lõike 2 alusel komisjonile kordustaotluse. Komisjon kinnitas vaidlusaluses otsuses oma otsust keelduda taotletud harmoneeritud standarditega tutvumise võimaldamisest.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 21 Üldkohtu kantseleisse 28. märtsil 2019 saabunud hagiavaldusega palusid apellandid vaidlusalune otsus tühistada.
- 22 Üldkohtu presidendi 20. novembri 2019. aasta määrusega Public.Resource.Org ja Right to Know vs. komisjon (T-185/19, EU:T:2019:828) said CEN ja 14 riiklikku standardiorganisatsiooni, nimelt Asociación Española de Normalización (UNE), Asociația de Standardizare din România (ASRO), Association française de normalisation (AFNOR), Austrian Standards International (ASI), British Standards Institution (BSI), Bureau de normalisation/Bureau voor Normalisatie (NBN), Dansk

Standard (DS), Deutsches Institut für Normung eV (DIN), Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN), Schweizerische Normen-Vereinigung (SNV), Standard Norge (SN), Suomen Standardisoimisliitto ry (SFS), Svenska institutet för standarder (SIS) ja Institut za standardizaciju Srbije (ISS) (edaspidi koos „menetlusse astujad esimeses kohtuastmes“), loa astuda kohtuasjas T-185/19 menetlusse komisjoni nõuete toetuseks.

- 23 Apellandid põhjendasid hagi kahe väitega. Esimeses väites märkisid nad sisuliselt, et komisjon oli määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimeses taandes ette nähtud erandi kohaldamisel rikkunud õigusnorme ja teinud hindamisvigu, sest ühelt poolt ei saa taotletud harmoniseeritud standardite suhtes kohaldada autoriõiguse kaitset ning teiselt poolt ei ole tuvastatud kahjulikku mõju CENi ja selle riiklike liikmete ärihuvidele.
- 24 Teises väites heitsid apellandid komisjonile ette õigusnormi rikkumist seoses seisukohaga, et puudub ülekaalukas üldine huvi osutatud artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses, ning põhjendamiskohustuse rikkumist, kuivõrd komisjon leidis, et ükski ülekaalukas üldine huvi selle sätte tähenduses ei õigusta taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist, ega põhjendanud piisavalt oma keeldumist tunnustada sellise ülekaaluka üldise huvi olemasolu.
- 25 Vastuseks esimesele väitele tuletas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29 meelde, et määruse nr 1049/2001 eesmärk on anda üldsusele võimalikult laiaulatuslik võimalus tutvuda liidu institutsioonide dokumentidega ning et vastavalt kõnealuse määruse artikli 2 lõikele 3 kohaldatakse seda õigust nii institutsiooni koostatud dokumentide suhtes kui ka kolmandatelt isikutelt, kelle hulka kuuluvad kõik juriidilised isikud, saadud dokumentide suhtes, tõdedes kohtuotsuse punktides 30 ja 31, et seda õigust võib teatavatest avalikest või erahuvidest lähtudes piirata.
- 26 Esimesena, mis puudutab taotletud harmoniseeritud standardite autoriõigusest tulenevate ärihuvide kaitse võimalikku kahjustamist ja seda, kas harmoniseeritud standardeid on võimalik autoriõigusega kaitsta, olgugi et need on liidu õiguse osa, asus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 40–43 sisuliselt seisukohale, et kolmandalt isikult pärinevate dokumentidega tutvumise taotlust lahendav ametiasutus peab tuvastama objektiivsed ja omavahel kooskõlas olevad kaudsed tõendid, mis kinnitavad autoriõiguse olemasolu, millele asjaomane kolmas isik tugineb.
- 27 Sellega seoses leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 47 ja 48, et komisjon leidis õigesti, et käesoleval juhul on ületatud kõnealuste harmoniseeritud standardite puhul nõutav alapärasuse künnis, et tegemist oleks „teosega“ kohtupraktika tähenduses, ja seega on omandatud õigus kaitsele.
- 28 Lisaks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 54, et apellandid väitsid ekslikult, et kuna Euroopa Kohus tuvastas 27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:821), et taotletud harmoniseeritud standardid on „liidu õiguse“ osa, peab nendega olema võimalik vabalt ja tasuta tutvuda, mistõttu ei saa nende suhtes kohaldada ühtegi erandit õigusest dokumentidega tutvuda.
- 29 Teisena, mis puudutab argumenti, et taotletud harmoniseeritud standardid pole autoriõigusega kaitstud, kuna tegemist ei ole „isikliku intellektuaalse loominguga“ Euroopa Kohtu praktika tähenduses, mis on vajalik niisuguse kaitse saamiseks, siis leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 59 sisuliselt, et see argument ei ole piisavalt põhjendatud.

- 30 Kolmandana, mis puudutab hindamisviga küsimuses, kas on kahjustatud kaitstud ärihuve, siis rõhutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 65 ja 66, et standardite müük on kõigi standardiorganisatsioonide kasutatava majandusmudeli oluline koostisosa. Kuna komisjonil oli alust asuda seisukohale, et taotletud harmoniseeritud standardid on autoriõigusega kaitstud, millest tulenevalt on huvitatud isikutel võimalik nendega tutvuda pärast teatava tasu maksmist, võib määruse nr 1049/2001 alusel nende tasuta avalikustamine konkreetset ja tegelikult kahjustada CENi ja tema riiklike liikmete ärihuve. Üldkohus lisas kohtuotsuse punktis 71, et asjaolu, et Euroopa standardiorganisatsioonid aitavad kaasa avalike huvidega seotud ülesannete täitmisele, osutades kohaldatavatele õigusnormidele vastavuse sertifitseerimise teenuseid, ei muuda kuidagi nende kui majandustegevusega tegelevate eraõiguslike üksuste olemust.
- 31 Seetõttu lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 esimese väite tervikuna tagasi.
- 32 Apellantide teine väide koosnes kolmest osast.
- 33 Mis puudutab selle väite kolmandat osa, mille kohaselt ei ole komisjoni keeldumine tunnustada ülekaaluka üldise huvi olemasolu piisavalt põhjendatud, siis sedastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 86 kõigepealt, et komisjon märkis vaidlusaluses otsuses, et 27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses *James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:821)* ei ole ette nähtud kohustust proaktiivselt avaldada harmoniseeritud standardid *Euroopa Liidu Teatajas* ning ka ei ole selles ette nähtud, et automaatselt esineb ülekaalukas üldine huvi, mis õigustaks nende avalikustamist. Seejärel märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 87 ja 88 samuti, et komisjon lükkas ümber apellantide väited läbipaistvuse kohustuse kohta keskkonna valdkonnas, mis peaks apellantide väitel vastama ülekaalukale üldisele huvile, võrreldes füüsilise või juriidilise isiku ärihuvide kaitsega seotud huviga, ning komisjon lisas, et ta ei ole tuvastanud ühtegi ülekaalukat üldist huvi, mis õigustaks sellist avalikustamist. Lõpetuseks lisas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 91, et kuigi komisjon peab esitama põhjused, mis õigustavad konkreetset juhul mõne määruses nr 1049/2001 ette nähtud erandi dokumentidega tutvumise õigusest kohaldamist, ei ole ta kohustatud esitama teavet, mis läheb kaugemale sellest, mis on vajalik, et taotleja mõistaks komisjoni otsuse põhjusi ja Üldkohus saaks kontrollida otsuse õiguspärasust.
- 34 Mis puudutab sellise ülekaaluka üldise huvi olemasolu, et õigusnormidega peab olema võimalik vabalt tutvuda, siis tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99–101 esiteks, et käesolevas asjas taotlesid apellandid seda, et harmoniseeritud standardite kategooria jäetaks määrusega nr 1049/2001 kehtestatud sisuliste erandite süsteemi kohaldamisalast täielikult välja, esitamata samas konkreetseid põhjendusi, mis õigustaksid taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist, või selgitamata, miks oleks nende standardite avalikustamine pidanud olema CENi või selle riiklike liikmete ärihuvide kaitse suhtes ülimuslik.
- 35 Teiseks märkis Üldkohus, et avalik huvi tagada Euroopa standardimissüsteemi nõuetekohane toimimine, mille eesmärk on soodustada kaupade vaba liikumist, tagades samas kõigis Euroopa riikides samaväärse minimaalse turvalisuse taseme, kaalub üles harmoniseeritud standarditega vaba ja tasuta tutvumise võimaldamise tagamise.
- 36 Kolmandaks on määruses nr 1025/2012 sõnaselgelt ette nähtud avaldamise kord, mis piirduv üksnes viitega harmoniseeritud standarditele ning võimaldab nende standarditega seotud vastavuseeldusest kasu saada soovival isikul standarditega tasu eest tutvuda.

- 37 Neljandaks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 104 ja 105, et komisjon ei teinud viga, kui ta leidis vaidlusaluses otsuses, et ükski ülekaalukas üldine huvi ei õigusta taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa alusel. Üldkohus lisas kõnealuse kohtuotsuse punktis 107, et lisaks asjaolule, et apellandid ei olnud toonud välja „põhiseadusliku põhimõtte“ täpset allikat, mis kätkeks nõuet tagada võimalus harmoniseeritud standarditega vabalt ja tasuta tutvuda, ei olnud nad põhjendanud, mis põhjusel peaks nende suhtes kehtima „õigusnormi“ avalikustamise ja sellega tutvumise võimaldamise nõue, sest nende standardite kohaldamine ei ole kohustuslik, need tekitavad nendega seotud õiguslikke tagajärgi ainult asjaomastele isikutele ning neid on võimalik liikmesriikide teatavates raamatukogudes tasuta kohapeal näha.
- 38 Mis puudutab keskkonna valdkonnas läbipaistvuse kohustusest tulenevat ülekaalukat üldist huvi, siis tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 119, et nii Århusis 25. juunil 1998 alla kirjutatud keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon, mis on Euroopa Ühenduse nimel heaks kiidetud nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT 2005, L 124, lk 1), kui ka määrus nr 1367/2006 näevad ette üldsuse keskkonnainfoga tutvumise võimaluse kas taotluse alusel või asjaomaste asutuste ja institutsioonide aktiivse levitustegevuse kaudu. Kuna aga asutused ja institutsioonid võivad teabenõude rahuldamisest keelduda, kui see kuulub teatavate erandite kohaldamisalasse, ei ole need asutused ja institutsioonid kohustatud sellist infot aktiivselt levitama.
- 39 Üldkohus järeldas sellest nimetatud kohtuotsuse punktis 129, et taotletud harmoniseeritud standardid ei kuulu info hulka, mis on seotud heitmetega keskkonda, ning nende suhtes ei saa seega kohaldada selle määruse artikli 6 lõike 1 esimeses lauses ette nähtud eeldust, et sedalaadi standardite avalikustamiseks esineb määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 tähenduses ülekaalukas üldine huvi.
- 40 Seetõttu lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 130 teise väite tervikuna tagasi ning jättis hagi rahuldamata.

Apellatsioonimenetluse poolte nõuded

- 41 Apellatsioonkaebuses paluvad apellandid Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja näha ette, et taotletud harmoniseeritud standarditega tuleb võimaldada tutvuda;
 - teise võimalusena saata asi tagasi Üldkohtule;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 42 Komisjon ja menetlusse astujad esimeses kohtuastmes paluvad Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja apellantidelt.

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 43 Menetluse astujad esimeses kohtuastmes esitasid 17. augustil 2023 Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud dokumendiga taotluse menetluse suulise osa uuendamiseks vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 83.
- 44 Nad põhjendavad oma taotlust väitega, et kohtujuristi ettepanek, mis esitati 22. juunil 2023, põhineb mitmel eeldusel, mida ei toeta faktid või mis on isegi ekslikud ning nõuaksid vähemalt põhjalikumat arutelu. Lisaks leiavad nad, et põhjalik arutelu on seda vajalikum, et kohtujurist tugines ebatäpsetele eeldustele ning lähenemisviis, millele ta oma ettepanekus tugines ja milleks on eelkõige seisukoht, et „liidu standardimissüsteem ei nõua [...] tasulist juurdepääsu harmoneeritud standarditele“, ohustab selle süsteemi toimimist.
- 45 Euroopa Kohus võib kodukorra artikli 83 kohaselt igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendamisele, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.
- 46 Käesolevas asjas ei ole aga tegemist sellise olukorraga. Nimelt andsid menetluse astujad esimeses kohtuastmes ja komisjon kohtuistungil vaidluse faktilisele raamistikule oma hinnangu. Eelkõige on neil olnud võimalus väljendada oma seisukohta vaidlustatud kohtuotsuses ja apellatsioonkaebuses esitatud asjaolude kirjelduse kohta ning põhjendada, miks nende arvates nõuab Euroopa standardimissüsteem tasulist taotletud harmoneeritud standarditega tutvumise võimalust. Seetõttu on Euroopa Kohus seisukohal, olles kohtujuristi ära kuulanud, et tal on otsuse tegemiseks olemas kogu vajalik teave.
- 47 Lisaks, mis puudutab väidet, et kohtujuristi ettepanek sisaldab suuniseid, mis ohustavad Euroopa standardimissüsteemi toimimist, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Liidu Kohtu põhikirjas ja kodukorras ei ole huvitatud isikutele ette nähtud võimalust esitada kohtujuristi ettepanekule vastuseks seisukohti (25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Nimelt on ELTL artikli 252 teise lõigu kohaselt kohtujuristi ülesanne avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust. Kohtujuristi ettepanek ning selle aluseks olevad põhjendused ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad. Seetõttu ei ole see, et pool ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga – olenemata sellest, milliseid küsimusi selles ettepanekus on analüüsitud –, iseenesest põhjus, mis annaks alust menetluse suulise osa uuendamiseks (4. septembri 2014. aasta kohtuotsus Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes leiab Euroopa Kohus, et menetluse suulise osa uuendamiseks ei ole alust.

Apellatsioonkaebus

- 50 Oma hagi põhjenduseks esitasid apellandid kaks väidet. Esimese väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas, et taotletud harmoniseeritud standardid kuuluvad määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimeses taandes ette nähtud erandi alla, mille eesmärk on kaitsta konkreetse füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit. Teise väite kohaselt on rikutud õigusnormi seoses osutatud artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses ülekaaluka üldise huvi olemasoluga, mis õigustaks nende standardite avalikustamist.
- 51 Kõigepealt tuleb analüüsida teist väidet.

Poolte argumendid

- 52 Teises väites märgivad apellandid, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et ei esine ülekaalukat üldist huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses, mis õigustaks taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist.
- 53 Esimesena heidavad apellandid Üldkohtule sisuliselt ette seda, et ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 98–101, et apellandid ei ole tõendanud konkreetseid põhjusi, mis õigustaksid nende taotlust avalikustada taotletud harmoniseeritud standardid ülekaaluka üldise huvi olemasolu tõttu.
- 54 Sellega seoses väidavad nad kõigepealt, et taotletud harmoniseeritud standardid on liidu õiguse osa, millega peab olema võimalik vabalt tutvuda. Seejärel väidavad nad, et nimetatud standardid puudutavad tarbijate jaoks olulist küsimust, nimelt mänguasjade ohutust. Lõpetuseks väidavad nad, et sellised standardid on väga olulised ka tootjatele ja kõigile teistele tarneahelas osalejatele, sest lähtutakse eeldusest, et kui nendes standardites ette nähtud nõuded on täidetud, vastavad asjaomased tooted liidu õigusnormidele.
- 55 Teisena heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 102 ja 103 õigusnormi, kui ta leidis, et avalik huvi tagada Euroopa standardimissüsteemi toimimine kaalub üles harmoniseeritud standarditega vaba ja tasuta tutvumise võimaluse tagamise.
- 56 Lisaks ei kuulu Euroopa standardimissüsteemi toimimine apellantide sõnul määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimeses taandes ette nähtud erandi alla, mis puudutab üksnes konkreetse füüsilise või juriidilise isiku ärihuvide, sealhulgas intellektuaalomandi kaitset. Leides, et avalik huvi tagada Euroopa standardimissüsteemi toimimine kuulub selle sätte kohaldamisalasse, lõi Üldkohus ebaõigesti erandi, mida ei ole selles määruses ette nähtud.
- 57 Kolmandana heidavad apellandid Üldkohtule ette, et ta rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 104 ja 105 õigusnormi, kui ta nõustus komisjoni hinnanguga, mille kohaselt 27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:821) ei ole ette nähtud kohustust proaktiivselt avaldada harmoniseeritud standardid *Euroopa Liidu Teatajas* ning selles ei ole nähtud ka ette, et automaatselt esineb ülekaalukas üldine huvi, mis õigustaks nende avalikustamist.
- 58 Sellega seoses väidavad nad, et taotletud harmoniseeritud standardeid tuleks käsitada õigusaktidena, kuna nende vastuvõtmise menetlus kujutab endast normatiivse pädevuse „kontrollitud“ delegeerimise juhtu. Nimelt avaldatakse viited sellistele standarditele *Euroopa*

Liidu Teatajas ning komisjon nõuab, et liikmesriigid võtaksid iga harmoniseeritud standardi kuue kuu jooksul muutmata kujul riigisisese standardina vastu. Lisaks tooks *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamine apellantide sõnul kaasa selle, et liidu õigusaktidega hõlmatud ja harmoniseeritud standardites sätestatud tehnilistele nõuetele vastavate toodete suhtes kehtib eeldus, et need on liidu õigusnormidega kooskõlas.

- 59 Neljandana viitavad apellandid sellele, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107 õigusnormi, kui ta märkis, et harmoniseeritud standardid tekitavad nendega seotud õiguslikke tagajärgi ainult asjaomastele isikutele. Nimelt läheb see järeldus vastuollu Euroopa Kohtu praktikaga, mille kohaselt on harmoniseeritud standardid liidu õiguse osa.
- 60 Komisjon, keda toetavad menetlusse astujad esimeses kohtuastmes, väidab kõigepealt vastu, et apellantide argumendid on nii üldsõnalised, et neid võiks kohaldada iga harmoniseeritud standardi avalikustamise taotluse suhtes.
- 61 Mis puudutab põhjendusi, millele apellandid konkreetselt tuginevad, siis märgib komisjon esiteks, et kuigi taotletud harmoniseeritud standardid on tõepoolest liidu õiguse osa, ei tähenda see seda, et nendega peab olema võimalik vabalt tutvuda. Teiseks, mis puudutab asjaolu, et taotletud harmoniseeritud standardid puudutavad tarbijate jaoks olulist küsimust, siis märgib ta, et need argumendid on liiga üldsõnalised, et kaaluda üles põhjused, mis õigustavad kõnealuste dokumentide avalikustamisest keeldumist. Kolmandaks ei saa tootjate ja teiste tarneahelas osalejate huvi siseturule pääsemise eesmärgil harmoniseeritud standardite vastu pidada ülekaalukaks avalikuks huviks, mis õigustab nende standardite avalikustamist.
- 62 Lisaks väidab ta, et harmoniseeritud standarditega vaba ja tasuta tutvumise võimalus avaldaks süsteemset mõju menetlusse astujatele esimeses kohtuastmes, nende intellektuaalomandi õigustele ja äritegevusest saadavale tulule. Sellega seoses ei saa Euroopa standardimissüsteem toimida ilma nende standarditega tasulise tutvumise võimaluseta, mistõttu on kohaldatav määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2 ette nähtud erand. Igal juhul puudub ülekaalukas üldine huvi, mis õigustaks nende standardite avalikustamist.
- 63 Lõpuks täpsustab komisjon, et harmoniseeritud standardeid ei koostata mitte seadusandlike menetluste käigus, vaid komisjoni poolt pärast teatava seadusandliku akti vastuvõtmist standardiorganisatsioonile antud volituse alusel. Lisaks, kui standardiorganisatsioon on harmoniseeritud standardid vastu võtnud, peavad selle organisatsiooni riiklikud liikmed võtma need vastavalt liikmesriigi riigisisestele menetlusnormidele oma liikmesriigi õiguskorda üle. Igal juhul kehtib määruse nr 1049/2001 artikli 12 lõikes 2 ette nähtud vahetu juurdepääsu suhtes ka selle määruse artikli 4 lõike 2 esimeses taandes ette nähtud erand.
- 64 Seetõttu leiab komisjon, et teine väide tuleb tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 65 Teises väites märgivad apellandid sisuliselt, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta asus seisukohale, et taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist ei õigusta ükski ülekaalukas üldine huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses. Nende sõnul on õigusriigi põhimõttest – mis nõuab, et liidu õigusega peab olema võimalik vabalt tutvuda – tulenevalt olemas ülekaalukas üldine huvi, mis õigustab nende standarditega tutvumise võimaldamist kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle elukoht või registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, sest need standardid on liidu õiguse osa.

- 66 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et õigus tutvuda liidu institutsioonide, organite ja asutuste mis tahes andmekandjal säilitatavate dokumentidega on ELTL artikli 15 lõike 3 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 42 kohaselt igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis. Selle õiguse kasutamist reguleerib parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidega tutvumist puudutavas osas määrus nr 1049/2001, mille eesmärk on selle artikli 1 kohaselt eelkõige „määrata kindlaks [selle õiguse] põhimõtted, tingimused ning [...] piirangud“, „et neile dokumentidele oleks tagatud võimalikult laiaulatuslik juurdepääs“, ning „kehtestada eeskirjad, mis tagavad selle õiguse võimalikult hõlpsalt kasutamise“.
- 67 Määruse artikli 2 lõikes 1 on konkreetselt nähtud ette õigus tutvuda Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidega. Määruse artikli 2 lõikes 2 on sätestatud, et institutsioonid võivad samu põhimõtteid, tingimusi ja piiranguid arvestades tagada dokumentidega tutvumise võimalus füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle elukoht või registrijärgne asukoht ei ole mõnes liikmesriigis.
- 68 Sama määruse artikli 4 lõike 2 esimese taande ja viimase lauseosa kohaselt keelavad nimetatud institutsioonid selliste dokumentidega tutvumise, mille avaldamine kahjustaks füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit, välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.
- 69 Seega nähtub nimetatud sätte sõnastusest, et selles ette nähtud erandit ei kohaldata juhul, kui asjaomase dokumendi avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.
- 70 Sellega seoses tuleb esimesena meelde tuletada, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et harmoniseeritud standard, mis on vastu võetud direktiivi alusel ja mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, on oma õiguslike tagajärgede tõttu liidu õiguse osa (vt selle kohta 27. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus *James Elliott Construction*, C-613/14, EU:C:2016:821, punkt 40).
- 71 Eelkõige on Euroopa Kohus esiteks juba otsustanud, et harmoniseeritud standarditele võib eraõiguslike isikute vastu üldjuhul tugineda, kui need standardid ise on *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Stichting Rookpreventie Jeugd jt*, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 48).
- 72 Teiseks, mis puudutab harmoniseeritud standardite väljatöötamise menetlust, siis tuleb märkida, et liidu seadusandja on selle menetluse sätestanud määrmuses nr 1025/2012 ja et vastavalt selle määruse III peatüki sätetele on komisjonil Euroopa standardimissüsteemis keskne roll.
- 73 Seega tuleb märkida, nagu kohtujurist on tõdenud oma ettepaneku punktides 23–31, et isegi kui selliste standardite ettevalmistamine on usaldatud eraõiguslikule organisatsioonile, on ainult komisjonil õigus taotleda harmoniseeritud standardi väljatöötamist direktiivi või määruse rakendamiseks. Määruse nr 1025/2012 artikli 10 lõike 1 viimase lause kohaselt määrab komisjon kindlaks koostatava standardimisdokumendi sisule esitatavad nõuded ja dokumendi vastuvõtmise tähtpäeva. Selle ettevalmistamise üle teeb järelevalvet komisjon, kes ka rahastab seda vastavalt määruse artiklile 15. Nimetatud määruse artikli 11 lõike 1 punkti a alusel otsustab komisjon avaldada viited asjaomasele harmoniseeritud standardile *Euroopa Liidu Teatajas*, jätta need avaldamata või avaldada need seal piirangutega.

- 74 Kolmandaks, kuigi määruse nr 1025/2012 artikli 2 punktis 1 on ette nähtud, et harmoniseeritud standardite järgimine ei ole kohustuslik, eeldatakse – nagu nähtub määruse põhjendusest 5 –, et tooted vastavad asjaomaste liidu ühtlustamise õigusaktidega nende suhtes kehtestatud olulistele nõuetele. Nimetatud õiguslik tagajärg on vastavate õigusnormide alusel üks nende standardite põhitunnustest ja muudab need ettevõtjate jaoks oluliseks vahendiks kaupade või teenuste vaba liikumise õiguse kasutamisel liidu turul.
- 75 Konkreetsemalt võib ettevõtjatel osutada keeruliseks või isegi võimatuks kasutada nende standardite järgimise asemel muud menetlust, näiteks individuaalset ekspertiisi, arvestades sellega kaasnevaid halduslikke raskusi ja lisakulusid (vt selle kohta 12. juuli 2012. aasta kohtuotsus *Fra.bo*, C-171/11, EU:C:2012:453, punktid 29 ja 30).
- 76 Järelikult, nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 43, kui liidu õigusnormid näevad ette, et harmoniseeritud standardi järgimine annab alust eeldada vastavust nimetatud õigusakti olulistele nõuetele, tähendab see, et iga füüsiline või juriidiline isik, kes soovib konkreetse toote või teenusega seoses seda eeldust tulemuslikult ümber lükata, peab tõendama, et toode või teenus ei vasta sellele standardile või et standard on puudulik.
- 77 Käesoleval juhul on neljast taotletud harmoniseeritud standardist kolmes, nimelt standardis EN 71-5:2015 „Mänguasjade ohutus – Osa 5: Keemilised mänguasjad (komplektid), välja arvatud katsekomplektid“, standardis EN 71-4:2013 „Mänguasjade ohutus – Osa 4: Katsekomplektid keemiakatseteks ja samalaadseks tegevuseks“ ning standardis EN 71-12:2013 „Mänguasjade ohutus – Osa 12: N-nitrosamiinid ja N-nitroositavad ained“ viidatud direktiivile 2009/48. Viited nende kohta avaldati 13. novembri 2015. aasta *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT 2015, C 378, lk 1). Nimetatud direktiivi artikli 13 kohaselt eeldatakse, et mänguasjad, mis on vastavuses nende standarditega, eeldatakse olevat vastavuses nõuetele, mida nimetatud standardid käsitlevad.
- 78 Mis puutub standardisse EN 12472:2005 + A 1:2009 „Meetod kulumise ja korrosiooni simuleerimiseks nikli eraldumise avastamiseks pindkattega seadmetelt“, siis selles viidatakse määrusele nr 1907/2006.
- 79 Kuigi – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 74 – harmoniseeritud standardite järgimine ei ole üldjuhul kohustuslik, on see standard käesoleval juhul ilmselgelt kohustuslik, sest määruse nr 1907/2006 XVII lisas esitatud tabeli kande 27 punktis 3 on ette nähtud, et nikli puhul kasutatakse selle kindlaksmääramisel, kas tooted vastavad nimetatud kande 27 punktide 1 ja 2 nõuetele, katsemeetoditena CENi vastu võetud standardeid.
- 80 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 70 osutatud kohtupraktikaga tõdeda, et taotletud harmoniseeritud standardid on liidu õiguse osa.
- 81 Teisena, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 52, on ELL artiklis 2 ette nähtud, et liit rajaneb õigusriigi põhimõttel, mis nõuab, et kõigil liidu füüsilistel ja juriidilistel isikutel oleks võimalik liidu õigusega vabalt tutvuda ning õigussubjektidel oleks võimalik oma õigusi ja kohustusi selgelt teada (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Stichting Rookpreventie Jeugd jt*, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 41 ning seal viidatud kohtupraktika). See võimalus õigusega vabalt tutvuda peab eelkõige võimaldama igal isikul, keda õigusnormiga soovitakse kaitsta, kontrollida õigusaktidega lubatud piirides, et nimetatud õigusnormis sätestatud eeskirjade adressaadid neid sätteid ka tegelikult järgivad.

- 82 Seega võib harmoniseeritud standard liidu õigusaktidega sellele antud mõju tõttu täpsustada õigussubjektidele antud õigusi ja neile pandud kohustusi ning need täpsustused võivad olla neile vajalikud, et nad saaksid kontrollida, kas konkreetne toode või teenus tõepoolest vastab selliste õigusaktide nõuetele.
- 83 Kolmandana tuleb meelde tuletada, et läbipaistvuse põhimõte on lahutamatult seotud avatuse põhimõttega, mis on sätestatud ELL artikli 1 teises lõigus ja artikli 10 lõikes 3, ELTL artikli 15 lõikes 1 ja artikli 298 lõikes 1 ning harta artiklis 42. Eelkõige võimaldab see tagada haldusasutuste suurema legitiimsuse, tulemuslikkuse ja vastutuse kodanike ees demokraatlikus süsteemis (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Stichting Rookpreventie Jeugd jt, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 35 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 84 Seda eesmärki arvestades on õigus tutvuda dokumentidega tagatud ELTL artikli 15 lõike 3 esimese lõigu ja harta artikliga 42 ning seda õigust rakendab muu hulgas määrus nr 1049/2001, mille artikli 2 lõikes 3 on ette nähtud, et seda kohaldatakse kõigi parlamendi, nõukogu ja komisjoni valduses olevate dokumentide suhtes (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Stichting Rookpreventie Jeugd jt, C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 36).
- 85 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist õigustab ülekaalukas üldine huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses.
- 86 Järelikult rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 104 ja 105, et ükski ülekaalukas üldine huvi ei õigusta taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist selle sätte alusel.
- 87 Seetõttu tuleb teise väitega nõustuda ja vaidlustatud kohtuotsus tühistada, ilma et oleks vaja analüüsida esimest väidet.

Hagimenetlus Üldkohtus

- 88 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse, kui apellatsioonkaebus on põhjendatud. Ta võib sellisel juhul ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab. Käesoleval juhul on see nii.
- 89 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 65–87, oleks komisjon pidanud vaidlusaluses otsuses tunnistama ülekaaluka avaliku huvi olemasolu määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 viimase lauseosa tähenduses, mis tuleneb õigusriigi, läbipaistvuse, avatuse ja hea valitsemistava põhimõtetest ning õigustab taotletud harmoniseeritud standardite avalikustamist, mis oma õiguslike tagajärgede tõttu on liidu õiguse osa.
- 90 Järelikult tuleb vaidlusalune otsus tühistada.

Kohtukulud

- 91 Kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.

- 92 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida kohaldatakse kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 93 Kuna apellandid on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb nii Üldkohtu menetlusega kui ka apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud välja mõista komisjonilt.
- 94 Kodukorra artikli 184 lõikes 4 on sätestatud, et kui menetlusse astuja esimeses kohtuastmes ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud, saab temalt apellatsioonimenetluse kohtukulud välja mõista üksnes juhul, kui ta on osalenud Euroopa Kohtu menetluse kirjalikus või suulises osas. Kui nimetatud pool osaleb menetluses, võib Euroopa Kohus jätta tema kohtukulud tema enda kanda. Kuna menetlusse astujad esimeses kohtuastmes osalesid Euroopa Kohtu apellatsioonimenetluse kirjalikus ja suulises osas, tuleb otsustada, et nad kannavad ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 14. juuli 2021. aasta otsus Public.Resource.Org ja Right to Know vs. komisjon (T-185/19, EU:T:2021:445).**
- 2. Tühistada komisjoni 22. jaanuari 2019. aasta otsus C(2019) 639 (final).**
- 3. Jätta nii Euroopa Liidu Üldkohtu menetlusega kui ka apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud Euroopa Komisjoni kanda.**
- 4. Jätta Euroopa Standardikomitee (CEN), Asociación Española de Normalizacióni (UNE), Asociația de Standardizare din România (ASRO), Association française de normalisationi (AFNOR), Austrian Standards Internationali (ASI), British Standards Institutioni (BSI), Bureau de normalisation/Bureau voor Normalisatie (NBN), Dansk Standardi (DS), Deutsches Institut für Normung eV (DIN), Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituuti (NEN), Schweizerische Normen-Vereinigung (SNV), Standard Norge (SN), Suomen Standardisoimisliitto ry (SFS), Svenska institutet för standarderi (SIS) ja Institut za standardizaciju Srbije (ISS) nii esimese kohtuastme kui ka apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad